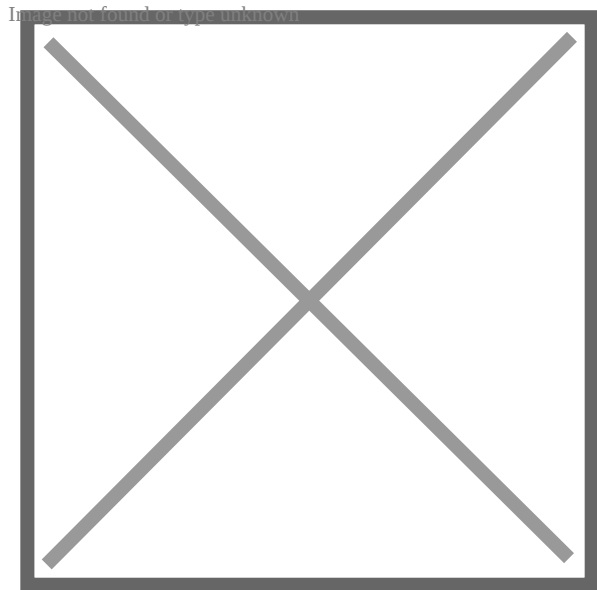

środa, 05.07.2023

"Produkcja" odzieży

Szewstwo

Szewstwo, rzemiosło zajmujące się wyrobem i naprawą obuwia, obok krawiectwa należało do najpopularniejszych. Buty znaleziono na zamrożonym w lodowcu pracźlowieku - Ötzi. Żył on około 3300 r p.n.e.. Chodził w nieprzemakalnych butach z jeleniej skóry na niedźwiedziej podszewie. W buty wkładał słomę z traw dla komfortu i higieny; słomę uwił w łapcie umacniał plecionką z łyka. Znane są malowidła naścienne w świątyniach egipskich świadczące o tym, że już 1500 lat p.n.e. noszono obuwie. Były to zazwyczaj sandały wykonywane z papirusu lub rzadziej skóry. W starożytnej Grecji używane były sandały o podszewach z grubej skóry, korka lub drewna. U rzymian noszono podobne obuwie oraz obuwie zwane caligae.

W średniowiecznej Europie noszono trzewiki, półbuty, pantofle oraz obuwie wysokie. Zaczęto stosować elementy ozdobne takie jak ażurowe cholewki,

okucia ze złota lub srebra. Dawne obuwie wykonywane było ręcznie. Wykorzystanie maszyn zapoczątkowało wynalezienie maszyny do szycia części cholewki w roku 1845. Dalszy postęp w produkcji obuwia związany był z używaniem kotłowniczki do łączenia cholewki z podszewą.

W miastach istniały cechy szewskie, szewcy mieli też prawo garbowania skór. Poza cechami pracowała też liczna grupa szewców zw. partaczami oraz szewcy żydowscy i wiejscy zaspokajający większość potrzeb ludności wiejskiej i służby dworskiej. W końcu XIX w. pojawiły się zakłady półmechanicznej produkcji obuwia ale jeszcze w 1937 roku było ponad 50 tys. warsztatów szewskich. Po II wojnie w wyniku rozwoju masowej produkcji i zwalczania prywatnych warsztatów, rzemiosło to zaczęło zanikać.

Podstawowym surowcem do wyrobu butów były skóry - wołowe, cielęce, kozie, świńskie. Szycie butów poprzedzało mierzenie stopy klienta - długość, szerokość, obwód koło kostki, grubość łydki. Części szyczego buta to: wierzch (wyrch) , cholewka, podpodeszwa (branzola), podszwa przybita drewnianymi szpilkami do branzoli, ryngle umożliwiające sznurowanie. Buty robocze - bagany - podkuwano podkówką na obcasie i blaszką na przedzie, ćwieki oszczędzały zelówki. Kształt buta formowano na drewnianym kopycie. Do szycia służyły: szydło, krzywe igły, dratwa. Używano gnypa (ostrego noża), młotka szewskiego, raszpli, kopyta żelaznego. Wielu szewców zajmowało się tylko naprawą obuwia - byli to tak zwani przyszczytkorze, którzy przy pomocy pociągła przytrzymywali reperowany but na kolanie. Do siedzenia przy robocie służył szewczok, tzn. taboret o trzech nogach z wgłębionym siedzeniem. Profesjonalne warsztaty szewskie zaczęły korzystać z szewskich maszyn do szycia.

Krawiectwo

Zajmowało się wyrobem różnego rodzaju odzieży wierzchniej oraz jej przerabianiem i naprawianiem. Od czasów najdawniejszych powszechnie uprawiane zajęcie domowe, stopniowo ukształtowało się w samodzielne rzemiosło zorganizowane w cechy.

Podobnie jak w szewstwie poza cechami działali krawcy wiejscy, dworscy, klasztorni i w miastach tzw. partacze. W XVI - XVIII w. pojawiły się wzorniki z wykrojami ubiorów oraz nastąpiła specjalizacja na krawców męskich i białogłowskich. Krawiectwo polega na szyciu odzieży miarowej (na miarę a nie wg podziału na rozmiary). Mistrz przeprowadzał pomiary, sporządzał wykroje, przeprowadzał przymiarki i wprowadzał poprawki w kolejnych fazach wytwarzania ubioru, a także nadzorował pracę uczniów praktykujących w zawodzie.

Na wsi doświadczona krawcowa uczyła tego zawodu chętne dziewczyny u siebie w domu.

Część z nich później szyła na potrzeby własnej rodziny, niektóre zaś doskonaliły się i szyły zarobkowo.

Dziewiarstwo

Dziewiarstwo to technika wytwarzania dzianin i dziedzina wiedzy o nich, a także później jedna z gałęzi przemysłu włókienniczego. Początki dziewiarstwa ręcznego nie są znane. Najstarszymi zabytkami związanymi z dziewiarstwem są drobne wyroby koptyjskie z pierwszych wieków naszej ery. Początki dziewiarstwa ręcznego w Europie sięgają XIII wieku. Pierwszą ręczną maszyną dziewiarską zbudował w 1589 roku angielski pastor W. Lee. Pierwszą mechaniczną maszyną dziewiarską do wyrobu pończoch zbudował brytyjski konstruktor S. Wise (patent uzyskał w 1769 roku). Płaską maszyną dziewiarską o konstrukcji zbliżonej do współczesnych maszyn zbudował w 1860 roku Anglik W. Cotton, a okrągłą - francuski zegarmistrz J. Leroi. Szybki rozwój maszyn dziewiarskich, zastosowanie sterowania komputerowego i nowe technologie powodują coraz szersze stosowanie dzianin. Wykonuje się z nich bieliznę osobistą i pościelową, firanki,

koronki, suknie, garnitury, rajstopy, płaszcze, podszewki, materiały dekoracyjne, sztuczne futra, a także różne wyroby techniczne jak: sieci, filtry i siatki.

Odrębnym typem, coraz bardziej na nowo popularniejszym, jest dziewiarstwo ręczne w gospodarstwach domowych, czyli wytwarzanie ozdób szydełkami i na drutach.

